

Opatrně s výkopovou zemínou

Využití cizí výkopové zeminy může přijít draho, kvůli pokutě i nákladům za nápravu

Nakládání s výkopovou zemínou není bez rizika. Její využití kupříkladu k terénním úpravám, pokud pochází z cizí stavební činnosti, může proběhnout v souladu s právem jen za výjimečných podmínek. Chceme-li postupovat správně, je třeba jednat obezřetně a s rozvahou. Důvod? Ochrana životního prostředí. Za neoprávněné nakládání s výkopovou zemínou hrozí opravdu vysoké pokuty. Nepodnikajícím fyzickým osobám hrozí pokuta až do výše 1 miliónu Kč, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám hrozí za nakládání s odpadem pokuta až do výše 25 miliónů Kč, u prostého převzetí odpadu „jen“ do 10 miliónů Kč.

Problém tkví v tom, že zákon o odpadech považuje výkopovou zeminu za odpad, jakmile se její původce potřebuje zeminu zbavit. A to nastane prakticky vždy, když ji nevyužije na tom samém místě, ze kterého ji získal. Jakmile zeminu odstraní z místa jejího původu, stává se zemina odpadem. S odpadem ale může nakládat jen ten, kdo je k tomu oprávněn. Pokud zeminu, která se stala odpadem, její původce předá osobě k tomu neoprávněné, spáchá přestupek. Přestupek spáchá ale i ten, kdo v takovém případě zeminu převezme, nemá-li k nakládání s odpadem tohoto druhu oprávnění. Využije-li nabyvatel odpadovou zeminu například k terénním úpravám, spáchá další přestupek, protože nakládá s odpadem mimo zařízení, které je k nakládání s takovým odpadem určeno. Využití cizí výkopové zeminy na úpravu příjezdové cesty nebo k vyrovnání terénu tak může přijít dost draho.

A to nejen kvůli pokutě, ale i kvůli nákladům nápravných opatření, jejichž provedení může Česká inspekce životního prostředí nařídit k obnovení původního stavu.

Řešení ale přesto existuje. Zákon o odpadech počítá s tím, že se zemina (nebo i jakákoliv jiná věc) odpadem stát nemusí, i když se jí její původce zbavuje. Na místo odpadu se totiž zemina může stát tzv. vedlejším produktem. V zájmu ochrany přírody se předpokládá, že osud výkopové zeminy bude vyřešen ještě před jejím získáním při stavební činnosti. Původci tak musejí osud v budoucnu vykopané zeminy náležitě plánovat. Pokud si původce se zájemci ještě před vykopáním zeminy domluví její využití jako vedlejšího produktu, aniž by bylo třeba zeminu před jejím novým použitím dále upravovat, zemina se odpadem nestane. Přitom je však třeba splnit ještě další podmínky. Zemina musí být využita v souladu s právními předpisy. Nabyvatel si proto musí před jejím převzetím například opatřit stavební povolení, chce-li ji využít k terénním úpravám, které stavební povolení vyžadují. Zemina nemůže být využita jiným způsobem, než jak bylo sjednáno s jejím původcem. Využití zeminy také nesmí vést k nepříznivým dopadům na životní prostředí a zdraví lidí. Česká inspekce životního prostředí od původců vyžaduje provádění testů nezávadnosti. Je proto třeba si před převzetím vyžádat prokázání nezávadnosti přebírané zeminy. Podle nového zákona o odpadech mohou ministerstva vyhláškami pro jednotlivé materiály stanovit ještě

další podrobná kritéria pro splnění podmínek pro vedlejší produkt. Tyto zatím neexistující předpisy tedy bude také třeba respektovat. Nová právní úprava mimo jiné nově předpokládá, že si původce a nabyvatel k zemině předají potřebnou průvodní dokumentaci.

Právní úpravu nakládání s odpady nelze brát na lehkou váhu. Česká inspekce životního prostředí na správnost nakládání s výkopovou zemínou a jinými stavebními odpady bedlivě dohlíží a poměrně často ukládá citelné pokuty. Ve výroční zprávě z roku 2019 inspekce uvádí, že pochybení v této oblasti jsou dlouhodobým problémem. Například Oblastní inspektorát v Hradci Králové v roce 2019 uložil pokutu ve výši 240 000 Kč za provádění terénních úprav s 11 000 tunami odpadní výkopové zeminy a dalšími stavebními odpady. Pokuty však v některých případech přesáhly i několik miliónů Kč.

Česká právní úprava je v této oblasti již dlouho harmonizována s tou evropskou. Nová právní úprava účinná od 1. ledna 2021 se proto od dosavadní právní úpravy liší jen nepatrně. České soudy se při přezkumu správnosti rozhodnutí České inspekce životního prostředí opírají i o judikaturu Soudního dvora Evropské unie. Z evropské judikatury bývá citován například rozsudek C-9/00 ze dne 18. 4. 2002 ve věci *Palin Granit*, z českých soudních rozhodnutí pak rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. března 2015, č. j. 6 As 149/2013-41. ●

*Mgr. Veronika Moudrá, advokát,
Advokátní kancelář KF Legal, s.r.o.*